

נראדה אור

פרשת וישב - שבת הנוכה תשפ"ד
גליין רא שנה ד
באור רבוה"ק מלעכוויטש קודיענו

{ שניני אור }

שבת הנוכה, ברוב השנים קוראים בשבת חנוכה פרשת מקץ, בשונה מכך בשנה זו קוראים פרשת וישב. האמת ששתי הפרשיות בהן מסופרות קורות חייו של יוסף הצדיק שייכות יש להם לימי החנוכה, מטרתם של היונים היתה לזהם ח"ו את ישראל בתענוגי הגוף, והחשמונאים שנלחמו נגדם עד לנס הנצחון **שאבו את כוחם מיוסף הצדיק שגדר את עצמו בהיותו בערות הארץ**. כמובא בספ"ק יוסף גימטריא אנטיכוס - זה לעומת זה.

אמנם ההבדל בין פרשת וישב לפרשת מקץ, שבעוד בפרשת מקץ מסופר על קץ שם לחושך - שחרורו של יוסף מבית האסורים למלך על מצרים, **בפרשת וישב מסופר על נסיונותיו הגדולים** בהיותו עבד לפוטיפר ובישיבתו בבית האסורים.

את היונים שהתגברו על ישראל בימים ההם אמנם כבר נצחו החשמונאים, אך המלחמה בתרבות יון עדיין קיימת גם בזמן הזה. כדרך שמתאר כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א (עיי' דב"ק לתנוכה בגליין זה) שהיו היונים אומרים לישראל **שמציאות העוה"ז על שלל תאוותיו חזקה מהם** והמלחמה כנגד חסרת סיכוי, כך בדיק שומעים בזמננו מכאלו שאינם מצליחים לעמוד כנגד תרבות יון.

כמובן מנמקים אלה את דבריהם בק"נ טעמים של היתר, כפי שמפרשים בדרך צחות דברי הפסוק "ויאמר עשו יש לי רב אחי יהי לך אשר לך" - **יש לי רב שמתיר לי מה שלבי חפץ יהי לך את הרבנים אשר לך...**

בזמן שמלחמת היונים עדיין בעיצומה מתאים אכן יותר לקרוא פרשת וישב, **בה מסופר דוקא על ההתמודדות העצומה של יוסף הצדיק בשמירה על קדושתו**. וכפי שמספרים חז"ל שאותה מרשעת באה אליו בטענות שונות מדוע אינו צודק, ומדוע יכול שתהיה בזה עבודת ה', אך יוסף הצדיק נאחז בעוז בדמות דיוקנו של אביו שנתגלתה לו, שם אצל אביו אדמו"ר מוהר"א זי"ע] ולא התבלבל מדבריה.

אך מה שבטוח - כפי שהתמודדותו של יוסף הצדיק בזמן החושך הסתיימה באור גדול, וכך מלחמתם הבלתי הגיונית של החשמונאים הביאה לנצחון למעלה מכל הגיון. כך גם בזמננו - **העם ההולכים בחושך ראו אור גדול**, הנצחון והאור מובטחים לאלו שאינם נכנעים במלחמה ומחזיקים בתמימות בקדושת האבות.

עוד מעט קט נשיר כולנו שיר חדש על גאולתנו, נודה לאלקינו על הניסים והנפלאות ואף על המלחמות הנסיונות וההתמודדויות על ידם גרמנו שמחה למעלה ונטלנו חלק בהבאת הגאולה שלמה, אמן.

{ דברות קודש }

גודל היחוד על ידי קדושת יוסף צדיקא

עשו, כן יוסף הוא פסולת שיצא מיעקב אבינו, ומאת ה' היתה זאת כדי לגלגל על ידי מכירתו וירידתם למצרים.

בהיות השבטים יחד עם יוסף בבית אביהם היה היחוד **ביתר שאת על ידי יוסף הצדיק שהיה מרכבה לחי עלמין**, אמנם הם לא ידעו זאת ואחר מכירתו נעשה היחוד על ידי מט"ט, לכך כאשר כל חוטא ובפרט צדיק מרגיש מה שנפגם בחטאו, הרגישו השבטים אחר מכירתו שהפסידו היחוד הנעלה שנעשה עד עתה וידעו שעד עתה נעשה היחוד בצדיק חי עלמין על ידי יוסף.

ולזה 'וישלחו את כתונת הפסים' וגו' (ל, לב), פסי"ם ר"ת שמותיו של מלאך מט"ט, להורות על שברון לבם על מכירת יוסף הצדיק שמחמת זה נעשה עתה היחוד על ידי מלאך מט"ט. וזהו שכתבו שכל הענין נכלל בפסוק 'והנה נער בוכה', כי מט"ט נקרא נער, וכן מה שכתבו כאשר תבין **חנך בן יד**, כי חנך הוא מט"ט. עכתוד"ה ק.

עליית המציאות הגשמית ביום הכיפורים

לפי זה יש לבאר דאיתא ברמ"ק (עבודת יום הכפורים, תקוני המתכפרים תקון י) הטעם שאין הולכים במנעלים ביוהכ"פ, כי מנעלים מורה על רגלים שהם נצח והוד תרין ירכין דקשוט, ומורה על מלאך מט"ט ומלאך סנדלפון וביהכ"פ אין צריך לזה. וביאור דבה"ק כי ענין מדת ההוד שצריך האדם להכיר תמיד מציאותו יתברך בכל העולם הגשמי ולקשר כל הוד ויופי העולם להשם יתברך - **בחנינת 'ההוד וההדר לחי עולמים'**. ובאם נוטל האדם הוד ויופי העולם ומשתמש לעצמו לענף גופו ולא בכדי לעשות נחת רוח להשם יתברך, נצרך מלאך סנדלפון לשמרם שלא יפול ע"י זה לעומק הקלי, והוא ענין יחוד ישראל בהשם יתברך שנעשה על ידו.

המשך בעמוד הבא >>>

ויעברו אנשים מדינים סוחרים וימשכו ויעלו את יוסף מן הבור וימכרו את יוסף לישמעאלים בעשרים כסף וגו' (ל, כח).

בתרגום יונתן בן עוזיאל וחבינו ית יוסף לערבאין בעשרין מעין דכסף וזבנו מנהון סנדלין. ועל זה נאמר (עמוס ב, ו) 'על מכרם בכסף צדיק ואביון בעבור נעלים'.

אופן היחוד בימות החול ובשבת

בדרך רמז יש לבאר דאיתא בעבודת ישראל בפרשתן שכתבו הקדמונים בענין מכירת יוסף, כי כל הענין נכלל בפסוק (שמות ב, ו) 'והנה נער בוכה', ועוד כתבו כל הענין תבין כאשר תבין חנך בן יד. וביאור הדברים דאיתא בזה"ק (הקדמת תיקון ב) שבימות החול נעשה היחוד בין ישראל לאביהם שבשמים על ידי מלאך מט"ט שר הפנים, ובשבת על ידי צדיק חי עלמין.

כלומר בימות החול זה פונה לכרמו וזה פונה לזיתו ואין עבודת בני ישראל בשלמות, ומתייחדים עם הבורא יתברך על ידי מט"ט הנקרא שר הפנים על שם שפונה פני ה' אל עמו ופני ישראל לאביהם שבשמים, היינו שמראה להשם יתברך פנימיות רצונם של ישראל לעבדו בשלמות וזה נעשה היחוד. אבל בשבת מתעלה כל הבראה ומתעלים ישראל וזוכים להתייחד בהשם יתברך בבחינת פנים בפנים - **חד לקבל חד שלא על ידי מלאך מט"ט**, 'אתה אחד ושמןך אחד ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ' וזה נקרא שמתייחדים בצדיק חי עלמין.

גודל היחוד על ידי יוסף הצדיק

והנה השבטים שמכרו את יוסף ח"ו לחשוב שעשו זאת בזדון בעת הכירו בו שהוא צדיק, אלא שסברו שכאשר מאברהם אבינו יצא פסולת שהוא ישמעאל ומיזחק אביו

השי"ת מרחם ומשפיע כל טוב אף בגלות על מי שיש לו בושא

ותשב בפתח עינים (לח, יד).

כתב רש"י ז"ל בפרשת דרכים, בין דרך הטוב והיפוכה. 'כי ראתה כי גדל שלה' - זה שילה, זה משיח. 'והיא לא נתנה לו לאשה' - שלא נתנה עדיין לכנסת ישראל. 'זיראה יהודה' - זה הקב"ה. 'ויחשבה לזונה' - ליתן לה מזונות. מחמת 'כי כסתה פניה' - פי' כל אחד ואחד מישראל שיש לו בושא הקב"ה מרחם עליו.

'ויאמר הבה נא' - אם יהיה לך הכנה. 'אבוא אליך' - כי מי שרוצה לקבל הקדושה צריך מקודם להכין את עצמו. 'ויאמר מה הערבוך' - הוא לשון עירוב לשון ערב ולשון משכון. כשתסיר העירוב והעָרְב, יהיה עָרְב ויבנה המשכון. 'וחותמך' - זה ברית המעור. 'ופתילך' - זה פתילים של שבת ושל חנוכה. 'ומטך' - זה המטה, מטה כלפי חסד.

מרן אדמו"ר הזקן זי"ע

אמנם ביהו"כ אין צריך למלאך זה כי כל המציאות הגשמית נתעלית ואין האדם מתגשם בה, כדרך שבשבת מתעלית קלי' נוגה שהיא שורש כל תענוגי הגוף ויכול האדם לעסוק בצרכי גופו מבלי להתגשם בהם, ואזי דבקים ישראל בהשם יתברך שלא על ידי מלאך מט"ט.

בדרך זה יובן האיסור להכנס לביהמ"ק במנועלים, כי כענין היחוד הנעשה ביהו"כ פ בבחינת שנה נעשה בביהמ"ק בבחינת עולם, שזכו ישראל להתייחד בהשם יתברך בבחינת פנים בפנים שלא ע"י מלאך סנדלפון - כדרך שבא לראות כך בא ליראות (הגיגה ב.). וכן בהיות משה רבינו בסנה נאמר לו 'של נעליך מעל רגליך' (שמות ג, ה), כאשר נאמר לו 'בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה' (שמות ג, יב), שבשעה זו החלה הכנה ליציאת בני ישראל מקל"י מצרים עד שיבואו בקבלת התורה לבחינת היחוד פנים בפנים שלא על ידי מט"ט וסנדל"ל.

יוסף הצדיק מקשר ומחבר השמים והארץ

בקדמונים (ראה זוהר חדש רות קט.) איתא שעשרה הרוגי מלכות היו תיקון של מכירת יוסף, ובאריז"ל (בסידורים) איתא שבאמירת הפסוק 'א-ל נקמות ה' א-ל נקמות הופיע' בפסוקי דזמרה יש לכיין על עשרה הרוגי מלכות. והביאור בזה כי מר"ת הכתוב (א, א) 'את השמים ואת הארץ' יוצא השם אהו-ה הנקרא שם הדעת, שהוא ענין דעת וחיבור עניני הארץ לשמים להשם יתברך, כמאמר הכתוב (תהלים עג, כה) 'מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ', שאין חפצו בכל עניני החומר אלא להעלותם להשם יתברך.

להקב"ה. ובוזו יבואר שקנו השבטים סנדליו בעשרים כסף שקבלו במכירת יוסף, להורות על שברון לבם שאחר שיוסף איננו יעשה היחוד ע"י מלאך מט"ט ולא בבחינת צדיק חי עלמין.

תקן מדת ההוד בכח יוסף צדיקא

בימי בית שני התגברו היונים על ישראל וגזרו לבטל מהם שבת חודש ומילה, שכל ענין מצוות אלו לרומם המציאות הגשמית ולייחד את ישראל עם אביהם שבשמים, והחשמונאים הצדיקים נתגברו לנגדם ונצחום והיה נצחונם בכח קדושת יוסף הצדיק, כדאיתא במגלה עמוקות (ואתחנן אופן רנ"ב) יוסף גימטריא אנטיוכס, שבכחו של יוסף נתבטלה קל"י יון וזכו ישראל לשוב להתייחד עם יוצרם.

ובמלחמתם על קל"י יון תקנו מדת ההוד שהוא התקשרות וחיבור הוד ויפ"י החומר להשם יתברך. ולכך תקנו מצות הדלקת נר חנוכה למטה מעשרה טפחים וזמנה עד שתכלה רגל מן השוק, כי במסירות נפשם לקרב ישראל להשם יתברך תקנו לגמרי בחינת הוד הנקרא רגל, להאיר אף למטה מעשרה ובשוק מקום שליטת החיצונים.

לזה אמרו פתילות ושמיים שאין מדליקין בהם בשבת מדליקין בהם בחנוכה, כי מכוחם נמשך האור לרומם ולייחד להשם יתברך אף מקומות ונפשות נמוכים ביותר שאף בשבת אין זוכים להתקרב ליוצרם.

יעזור השם יתברך שזוכה לייחד כל מעשינו להשם יתברך, ולהאיר בנפשנו אור ימי החנוכה ולבנין בית המקדש על ידי משיח צדקנו במהרה בימינו.

וישב תשע"א, רעוא דרעיון

וזוהו בחינת יוסף הצדיק שקידש לגמרי כל עניני הארץ, כפי שחלם 'השמש והירח ואחד עשר כוכבים משתחווים לי', 'והנה תסובינה אלומותיכם ותשתחוינה לאלומתי', שבגודל קדושתו קישר כל עניני הבריאה להשם יתברך ועל ידו נעשה היחוד בין ישראל לאביהם שבשמים בחינת צדיק חי עלמין. ועל זה נאמר 'יוסף בן שבע עשרה שנה', בן מורה על בינה ושבע עשרה מורה על שם הדעת אהו"ה - מספר י"ז, שהיה בו הבינה והדעת לקשר ולחבר השמים והארץ.

תיקון מכירת יוסף בעשרה הרוגי מלכות

וכיון שמכרו השבטים את יוסף נחסר היחוד הנעשה על ידו, ולזה נהרגו עשרה הרוגי מלכות שמסרו נפשם לתקן בחינת צדיק חי עלמין. ועל ידי שמכיון האדם באמירת 'א-ל נקמות ה' וגו' על עשרה הרוגי מלכות, כלומר שמתפלל להשלים בחינת צדיק חי עלמין שהוא שלמות היחוד בהשם יתברך בלא שום מפריד גשמי, מתעלים נצוצות הקדושה ונתקן יותר ויותר בחינה זו.

זהו דאיתא בספ"ק (ליקוטי תורה להאריז"ל בפרשתן) במאמר הכתוב (לו, ז) 'ויאמר ראובן הילד איננו ואני אנה אני בא', אני אנה ר"ת 'א-ל נקמות ה' אל נקמות הופיע', המורה על עשרה הרוגי מלכות, כי ראובן הבין שעל ידי קדושת יוסף נעשה היחוד בחינת צדיק חי עלמין, וכיון שנמכר יוצרכו לעשרה הרוגי מלכות שיתקנו ענין זה.

זהו דאיתא (עשרה מאמרות, אם כל חי, ג כב) חנוך תופר מנועלים ועל כל תפירה ותפירה היה מייחד יחודים, כי חנוך הוא בחינת מלאך מט"ט ועבודתו בבחינת המנועלים המורה על נצח והוד כנ"ל, שבעת אין ישראל בשלמות המדרגה פונה כביכול פני הקב"ה לישראל ופני ישראל

מאורי אור

פרשת וישב באור רבותינו

בשבת אסורים בל"ט מלאכות כי הוא יום מנוחה ושמחה אור ליהודים והעת לעבדו יתברך באהבה ורצון.

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, וישב תש"פ, ליל שבת

תכלית היסורים לשלוח גדולה יותר

ביקש יעקב לישב בשלוח קפץ עליו רוגזו של יוסף.

יש לבאר דהנה אמרו חז"ל (שבת פט:) ראוי היה יעקב אבינו לירד למצרים בשלשלאות של ברזל אלא שזכותו גרמה לו, וברש"י פירש כדרך כל הגולים שהרי על פי גזירת גלות ירד לשם.

הרי שמכירת יוסף למצרים היתה טובה גדולה בעבור יעקב אבינו ע"ה, כי כך ירד למצרים בכבוד מלכים כמבואר בקראי, ולאמלא מכירת יוסף היה ירד למצרים ביסורים גדולים יותר ובשלשלאות של ברזל. בכך נתמלאה משאלתו לישב בשלוח, והשם יתברך רצון יראוי יעשה.

דבר זה הוא לימוד גדול, אשר לא אחת נגרם לאדם עגמת נפש ויסורים ל"ע ומתפלל ומבקש לישב בשלוח, ואינו רואה תמיד שתפילתו נענית. עליו לדעת ולהאמין באמונה שלימה כי נסיונות אלו טובה גדולה הם בעבורו, כי על ידי זה ישב בשלוח גדולה יותר.

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

השבוע במסיבה לטובת המוסדות בצרפת

של יוסף וכו'. כי יצחק אבינו לא מצינו שהיו לו כל כך צרות בימי חייו והיתה עבודתו להתענג על ה' בהרחבת הדעת, אבל יעקב אבינו מצאוהו צרות רבות והיתה עבודתו דייקא באמונה ויגיעה מתוך צער ויסורים.

ובבוא יעקב לארץ כנען אחר שנפטר מצרת לבן וצרת עשו בקש לישב בשלוח ולעבדו יתברך כעבודת יצחק אביו בנועם ורצון, וזהו 'וישב יעקב בארץ מגורי אביו'. קפץ עליו רוגזו של יוסף והוצרך להמשיך בעבודתו מתוך קושי ויסורים, וכדברי רש"י אמר הקב"ה לא דיין לצדיקים מה שמתוקן להם לעוה"ב אלא שמבקשים לישב בשלוח בעוה"ז.

בזה יש לבאר שבאמת בעת שמע יעקב כי 'טרוף טורף יוסף' היה יכול לקבל רצונו יתברך באהבה ושמחה, עד שתשכח ממנו לגמרי אהבת בנו מגודל אהבת יוצרו. אמנם בידועו שרצונו יתברך שתהא עבודתו דייקא מתוך צער ויסורים, לא הסיח דעתו מאהבת בנו ומצער האבילות, ובוזו מילא רצון הבורא יתברך להתחזק באמונה ולהתגבר בעבודתו אף בעת חשכות והסתר.

כן הוא סדר העבודה בימות החול ובשבת, שבימות החול עוסקים בל"ט מלאכות שהם היגיעה בקיום רצונו יתברך אף בעת נסתר אורו יתברך בחומרות העולם, אבל

צדיקים אינם יושבים בשלוח בעיונות הדור

אמר על פירוש רש"י (לו, ב) לא דיין לצדיקים שירשיעם עולם הבא אלא שמבקשים לישב בשלוח בעולם הזה. ובאמת למה לא יזכו הצדיקים לשתי שולחנות, אלא שנתפסים בעיון הדור, כמאמר רז"ל (מו"ק כח: וק"ר כ, יב) מיתת צדיקים מכפר על עוון הדור. ואמר זאת כי בשבת קודש זו היה קודם ההילולא של כ"ק אביו אדמו"ר זצוקלה"ה.

אמרי יעקב (תע"ז)

עבודת יעקב אבינו בהתחזקות מתוך ההסתר

ויקרא יעקב שמלותיו וישם שק במתניו ויתבל על בנו ימים רבים, ויקומו כל בניו וכל בנותיו לנחמו וימאן להתנחם וגו' (לו, לד-לה).

ברש"י אין אדם מקבל תנחומין על החי וסבור שמת, שעל המת נגזרה גזרה שישתכח מן הלב ולא על החי.

יש לבאר הלא אף אם אין בכאן גזרה שישתכח מן הלב, לכאורה היה יעקב צריך לקבל גזרת שמים באהבה ולהתנחם.

איתא בחתם סופר עה"פ (לו, א) 'וישב יעקב בארץ מגורי אביו' וגו', פירש"י בקש יעקב לישב בשלוח קפץ עליו רוגזו

אוד החנוכה - מוסיף והולך לקדש ולדומם העולם הגשמי

מכאן ואילך מוסיף והולך. ולחד מ"ד בגמרא טעמא דב"ש כנגד פרי החג וטעמא דב"ה שמעלין בקודש ואין מורידין. הביאור בזה שטעמא דב"ש מאחר שנעשה להם נס על ידי שנלחמו ביונים ולא נכנעו תחתיהם, כן דרך העבודה להכניע החומר ולפרוש ממנו לגמרי בלא להתפעל ממאומה, ולכן בכל יום פוחת והולך כי מתחלה יש מלחמה גדולה ומיום ליום נכנע הגוף ואין צריך כל כך להלחם בו. והוא כנגד פרי החג שמורה על אומות העולם שמתמעטים והולכים.

אבל בית הלל סברי שכיון שהראה הקב"ה אהבתו וחביבותו למצות בני ישראל עד שעשה להם נס עבור זה, אדרבה אות הוא שלא יתכן שהעמיד את עמו ישראל בעולם גשמי שכל אופן החיים בו רק בעקירת וביטול העולם, ובודאי רצונו יתברך שיעסקו בעניני העולם בקדושה באופן שיעלו עוד ועוד חלקי קדושה עד שיזכו לתקן עולם במלכות ש-די.

ולכן ביום הראשון מדליק אחד מכאן ואילך מוסיף והולך, שמיום ליום יוסיפו להעלות עוד ועוד עניני הרשות להשם יתברך, שמעלין בקודש ואין מורידין, שעל ידי שיעסקו בהם בעדינות וישבו הדעת בבחינת 'עליון שמת מעונך' יתקדשו ויתעלו אף כל הענינים הפחותים.

תיקון מדת ההוד - הודאת המציאות החומרית
שני דרכים אלו הם בחינת נצח והוד, כי נצח מורה על מלחמה וניצוח עם צד הרע, והוד מלשון הודאה מורה שאף הגוף מודה לנשמה ועניני עוה"ז מודים לקדושה כענין 'ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים איתו' (משלי טו, ז). ובזה יבואר שבספ"ק יש כמה מהלכים באיזו מדה בחינת החנוכה, וברמח"ל (קיצור הכוונות - חנוכה) איתא שענין החנוכה הוא נצח והתיקון בהוד, והכונה שעבודת בני ישראל בעת הנסיון בשעת השמד היה בבחינת נצח ועל ידי זה זכו לבחינת הוד, שהעוה"ז לא היא הכחשה להשם יתברך ואף הוא יודה שאין עוד מלבדו.

זהו מה דאיתא בקדמונים (אבורהם, הובא בעטרת זקנים ריש הלכות חנוכה) חנוכה נוטריקון ח' נרות והלכה כבית הלל, והרי בכל מקום הלכה כבית הלל ומה ענין הוא לרמוז זה בשם היום טוב המורה על מהותו. אלא שמהות קביעת היו"ט בהלל והודאה, כדברי בית הלל שנמשך אור עליון למטה מעשרה והעולם הגשמי מודה ומתאחד בהשם יתברך, וכביכול מתאחד הבורא יתברך עם עמו ישראל עד שאף גופם הגשמי מתעלה ומתקדש.

לכן נמשכים השפעות טובות בימים אלו, כדאיתא בבני יששכר (כסלו ג, ט) שימי החנוכה מסוגלים לכל הישועות ובפרט לפקידת עקרות. כי בכל עת שנמשך שפע מלעילא יש חשש שישתמשו בו שלא באופן שראוי, אבל בעת נתקן ההוד וכביכול אין העוה"ז נחלק עם מציאות הבורא יתברך, יכול הקב"ה להשפיע כל השפע הגשמי ללא שום מניעה, 'ברכת ה' היא תעשיר ולא יוסף עצב עמה' (משלי ג, כב), שנמשכים כל השפעות טובות וישראל מקדשים ומעלים הכל להשם יתברך.

ליל א דחנוכה, תשפ"ג

התגברות היונים שילכו אחר תאוות הגוף
בזמן בית שני נתגברה מלכות יון והצרו לישראל מאד בגירותיהם. קלי' יון כל כולה תאוה והתגברו על ישראל להביא בהם תאוה גדולה לחומריות שיתגשמו בהנאות הגוף, והיו אומרים לישראל הלא יש עולם הזה עם כל כך הרבה תאוות והנאות חומריות, ומן הנמנע לחיות בעולם מבלי לילך אחרי החומר ולהתגשם בו, ואף חבל לנסות להלחם ולהתגבר על התאוות כי זו מציאות העולם והמלחמה אבודה מראש.

מתוך זה גזרו על ישראל לעקור מהם כל מה שמונע מהם להתגשם, ולכן גזרו על לימוד התורה כי התורה היא 'אילת אהבים ויעלת חן' ובהיות איש יהודי דבוק בה בחיות פנימית מתבטלים ממנו כל תשוקות ותאוות החומר (רמב"ם סוף הלכות איסורי ביאה). וכן גזרו על השבת וקידוש החודש שהוא ענין קביעות המועדים, כי שבת ומועדים משפיעים בישראל חיות ועונג רוחניים, ובהיות לאדם הנאה וסיפוק מחיים רוחניים, יש בו כח להלחם ולהתגבר על הנאות הגוף. וכן גזרו על המילה שענינה לייחד כל תשוקתו להשם יתברך ולעבודתו.

ביטול דעת היונים בנס פך השמן
אזי נתגברו כנגדם מתתיהו בן יוחנן כהן גדול חשמונאי ובניו ונלחמו מלחמה חרמה לעקור לגמרי קלי' יון, על מה אתה יוצא ליהרג על שמלתי את בני על ששמרתי את השבת (שיר השירים רבה א, ל) וע"י זה ראה הקב"ה בענינים - 'אתה ברחמיך הרבים עמדת להם בעת צרתם' ונצחו את היונים.

אמנם בבואם לבית המקדש וטהרוהו ובקשו להדליק את המנורה בטהרה, לא מצאו אלא פך אחד של שמן טהור שיש בו כדי להדליק רק ליום אחד. ובזה היצר מאד לישראל בראותם שאף אחר שהתגברו ולחמו כנגד טומאת יון, אין ביכולתם להמשיך קדושה וטהרה לישראל בהדלקת המנורה בטהרה כרצונם הטוב, ונראה זה ממש כדברי היונים שח"ו אין ביכולת האדם להתקדש אף אם חפץ מאד.

ובאמת היו שאמרו שאין ברירה אלא להדליק בשאר הימים בטומאה כדין טומאה הותרה בציבור, אבל החשמונאים התחזקו ואמרו שלא יתכן כדבר הזה שיחפצו להטהר ולא יעלה בידם, כי הלא הבורא יתברך נתן לנו מצות הדלקת המנורה ואין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו, אם כן ודאי אין זה אלא הסתר ומניעה שיש להתגבר על זה, להדליק עתה המנורה בשמן שנמצא בשמחה ובאהבת ה' ובהרגשת 'השלך על ה' יהבך', ובודאי יעזרנו השם יתברך לימים הבאים כאשר הבא ליטהר מסייעין אותו. וכך היה שנעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים, והראה להם הקב"ה שאין מציאות שאין ביכולת היהודי להתגבר ולהתרום.

ביאור מחלוקת ב"ש וב"ה בסדר ההדלקה
לשנה אחרת קבעום ועשאוים ימים טובים בהלל והודאה וקבעו מצות נר חנוכה, ואופן הדלקתה למהדרין מן המהדרין ב"ש אומרים יום ראשון מדליק שמונה מכאן ואילך פוחת והולך ב"ה אומרים יום ראשון מדליק אחד

בגמרא (שבת כא:) מאי חנוכה, דת"ר בכ"ה בכסלו יומי דחנוכה וכו' שכשנכנסו יונים להיכל טמאו כל השמיים שבהיכל, וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה מונח בחותמו של כהן גדול, ולא היה בו אלא להדליק יום אחד, נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים, לשנה אחרת קבעום ועשאוים ימים טובים בהלל והודאה.

שלש כתות בעת התגברות היצר
איתא בכתובת פסים (פרשת בהר) בדברי המדרש (ויק"ר לד, ב) 'כי ימוך אחיך' (ויקרא כה, כה) הה"ד (משלי א, ז) 'גומל נפשו איש חסד', אמרו עליו על הלל הזקן כשהיה נפטר מתלמידיו היה מהלך והולך עמם, אמרו לו תלמידיו להיכן הלל הולך אמר להם לגמול חסד עם הדין אכסניא (אורח) אדית לי גו ביתאי, אמרו לו ובכל יום אית לך אכסנאין אמר להם וכו' האי נפשא עליבתא לאו אכסנאי היא דהאי גופא וכו' הה"ד 'גומל נפשו איש חסד'.

משל למדינה שבא שם אדם ופיתה את בני המדינה למרוד במלך והוא יאה מלכם ויטיב להם ביותר והיו בבני המדינה שלש כתות, כת אחת עשו עמו מלחמה ונהרגו כמה מהם במלחמה עד שגרשוהו, כת שניה נתיאשו מיד מלהלחם נגדו ונכנעו תחתיו. וכת שלישית היו חכמים והתבוננו בעצמם היאך אפשר שמלך אדיר יניח לאותו אדם למרוד בו וישתוק, אין זה אלא שהמלך עצמו שלחו כדי לנסות נאמנותו אליו, ובאו לאותו אדם ואמרו לו יודעים אנחנו שאין אתה אלא שליח המלך ואין כונתך למרוד בו ובזה נתבטל כחו.

כן הוא במלחמת היצר המפתה תמיד את האדם לילך אחר תאוות עוה"ז, ומעמיד לפניו תאוות החומר כמציאות גדולה וקשה להתגבר עליו. כת אחת נלחמים ביצר על ידי שמונעים עצמם מאכילה ושתייה ומסתגפים בכל מיני סיגופים, כי יראים תמיד שאם יניחו מעט מהמלחמה ויעסקו בצרכי הגוף יכשלו במלחמתם. כת שניה המה הרשעים שאין נלחמים בו כלל, ונכנעים מיד תחתיו אף בלא כלי זין. וכת שלישית מתבוננים שודאי היצר נשלח מאיתו יתברך לנסות נאמנותו לעבודת הבורא בעת קושי ונסיון, ובזה נתהפך היצר לטוב ועוסקים אף בכל עניני הגוף כרצונו יתברך.

מחלוקת שמאי והלל באופן העסק בגשמי
בענין זה נחלקו שמאי והלל, דאיתא בגמרא (ביצה טז.) אמרו עליו על שמאי הזקן שכל ימיו היה אוכל לכבוד שבת, כי שמאי היה מצד מדת הגבורה והיתה דרכו לסגף נפש ללחום עם היצר הרע, והיו כל מעשיו באופן של הכנה לשבת - לעולם הבא בהתפשטות מכל עניני עוה"ז. אבל הלל מדה אחרת היתה לו שכל מעשיו לשם שמים, שבהיותו מצד מדת החסד התבונן והבין שאי אפשר שברא הקב"ה מציאות הגשמיית שעל ידה אתרחק ח"ו מהדבקות בחי החיים, אדרבה תכלית בריאת הנשמה בגוף וכל עניני הרשות שיעסקו בהם בקדושה וע"י זה ישיבו כל חלקי הקדושה שבהם לשרשם, כאשר יזהרו לעסוק בהם בעדינות ובדעת מתוך שמירה שלא להתגשם בהם. ועל זה אמרו במדרש שהלל שהלך לעסוק בצרכי הגוף נאמר עליו 'גומל נפשו איש חסד'. עכתודה"ק.

פניני קודש לשבת חנוכה

מתוך שיחות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

בעת 'בלותי בשמן רענן' ששמן נרות החנוכה כבר האיר מקודם במקומות הנמוכים.

מקץ - חנוכה תשפ"ג, ליל שבת

שמחת התורה בשבת חנוכה

חדו סגי ייתי ועל חדא תרתי (זמר 'אזמר בשבחין ליל שבת).

שמחה אמיתית ושלמה אינה אלא על ידי עסק התורה כמאמר הכתוב (תהלים יט, ט) 'פקודי ה' ישרים משמחי לב', בעת עוסק בתורה בעומק ההבנה והסברא זוכה לאור תורה, אבל כל שאר שמחות אין שמחתם שלמה. והנה יום השבת הוא יומא דאורייתא ומסוגל ביותר לאור תורה, וכן בימי החנוכה מאיר אור הגנוז שהוא אור שנברא בשבת ימי בראשית ונגנו בתורה. ממילא בעסק התורה בשבת חנוכה זוכה ביותר לאור תורה.

זהו רמז הזמר חדו סגי ייתי היא שמחה שלמה שזוכה בעסק התורה, ועל חדא תרתי בשבת חנוכה יש בזה בכפלים על ידי שבת ועל ידי חנוכה, וזוכה ביותר לאור תורה נהורא לה ימטי וברכאן דנפישין.

וישב - חנוכה תשפ"א, ליל שב"ק

ביאורים בזמר 'אכלו משמנים'

הקולות יחדלון מניסוך המים בבית היין נלון בכל יום פעמיים.

הרמז בזה למחלוקת ב"ש וב"ה בסדר הדלקת הנרות (שבת כא:) לב"ש פוחת והולך ולב"ה מוסיף והולך, ואמרינן בגמרא טעמא דב"ש כנגד פרי החג וטעמא דב"ה דמעלין בקודש ואין מורדין.

כי דינא דמעלין בקודש ילפינן מקרא (במדבר יז, א) 'את מחתות החטאים האלה בנפשותם ועשו אותם רקועי פחים צפוי למזבח כי הקריבום לפני ה' ויקדשו וגו'. ע"ז נרמז בזמר הקולות יחדלון מניסוך המים שלא ינהגו כדעת ב"ש כנגד פרי החג שהוא זמן ניסוך המים, כי אם בבית היין נלון בכל יום פעמיים, כדעת ב"ה שמעלין בקודש הנלמד מעשיית זהב המחנות ציפוי למזבח שבו ניסכו היין בכל יום פעמיים.

קידושא רבא מקץ - חנוכה תשע"ה

וכל משרת דם ענבים לא ימוש מפיקם.

הרמז בזה שיהיו תמיד שמחות בבתי ישראל ללא הפסק, כי השמחות ברובם בברכה על היין, ככוס השבע ברכות בשמחת חתן וכוס הברכות בברית מילה וכיוצא באלו.

קידושא רבא מקץ - חנוכה תש"פ

לזכר עולם יהיה צדיק

נרבת ידידיו ר' שלמה חיים פרלוב שיחי' - תל אביב
נר"ג לרבוה"ק

לטובת נשמת מרן אדמו"ר רבי יוסף זי"ע

נלב"ע כ"ו כסלו - נר"ב דחנוכה רע"ת

עליית השבת שלא בדרך מלחמה

בכל שבת בכניסת השבת נעשית עליה גדולה לכל נשמות ישראל, אמנם הוא זמן מלחמה עם צד שכנגד שאף הקל" מבקשים לעלות, ואזי 'תפרדו כל פועלי און' שנפרדים הקל" ומתעלים הנשמות. אבל בערב שבת חנוכה מדליקים מקודם נר חנוכה שנמשך אורו אף למקומות נמוכים ביותר, אשר לזה מקדימים נר חנוכה לנר שבת כי אחר שנעשית העליה על ידי נר שבת שוב אין שייך נר חנוכה. ואחר שכבר נפעל על ידי נר חנוכה - 'משפיל גאים עדי ארץ' שנמשך האור למטה ביותר, נעשה אח"כ עליית השבת שלא בדרך מלחמה עם צד שכנגד, כי כבר האיר הכל בנר חנוכה ונתעלה ביותר בעליית השבת - 'ומגביה שפלים עדי מרום'.

נרמז זה ב'מזמור ליום השבת' דכתיב 'כי הנה אויבך ה' כי הנה אויבך יאבדו יתפרדו כל פועלי און', שמורה על התפרדות הקל" בעליית השבת. ואח"כ כתיב 'ותרם כראם קרני', דאיתא במפרשים (רש"י דברים לג, ד) שהשור נוגח בקרניו והראם גבוה מאד ומטיל מורא בקרניו אבל אינו נוגח בהם, ומורה על העליה שלא בדרך מלחמה, והוא

רך וטוב ושמן צלי אש ומצות ענו ואמרו אמן ואכלו בדיצות.

ידוע מה דאיתא בספ"ק (ראה דברי שלום דרוש למילה) שעניני העולם נחלקים לג' חלקים. האחד עניני המצוות שהם מצד הקדושה, השני מאכלות אסורות וכל עניני איסור ששורשם בצד שכנגד מג' קל" הטמאות. והשלישי עניני הגוף וכל עניני הרשות ששורשם מקל" נוגה המעורבת מטוב ורע, שבאם עוסק בהם כרצונו יתברך מתעלים לקדושה וההיפך בהיפך ח"ו.

והנה בשבת נתעלית קל" נוגה לקדושה, כנאמר בזמר (ברוך א-ל עליון) 'קודש היא לכם שבת המלכה', שאף כל עניני לכם כאכילה ושתייה שמקיים בהם האדם מצות עונג שבת נכללים בצד הקדושה. ובחנוכה נתיחד אור החנוכה שיורד עד למקומות הנמוכים ביותר, שאף אם עוסק בעניני החומר שלא באופן הראוי ונפלו חלקי קדושה למקומות שפלים מתעלים על ידי אור החנוכה.

ממילא בשבת וחנוכה נעשה ביותר עליה לקל" נוגה, כי מקודם מתעלים על ידי נר חנוכה ניצה"ק מקל" שנפלו במקומות שפלים, ואחר שחזרו למקומם על ידי נר חנוכה מתעלים למעלה למעלה על ידי אור השבת.

לכך אומרים בזמר לשבת חנוכה רך וטוב ושמן צלי אש ומצות ענו ואמרו אמן ואכלו בדיצות, כי בימות החול זמן האכילה הוא עידן קרבא שלא יפלו עניני הרשות בצד שכנגד וא"א לאדם להיות כ"כ בשמחה, ובשבת מזמרים אכול בשמחה כי כבר רצן שיכול לשמוח באכילתו כי האכילה כולה בקדושה, ובשבת חנוכה שנגרם ביותר עליה לקל" נוגה נתרבה השמחה יותר ויותר.

מתוך ליל שבת וישב - חנוכה תשפ"א

מזמור 'ארוממך' בתהלים אמירתו בימי החנוכה ורמזיו

סגולתו להעלאת חלקי קדושה

אכתוב הטעם מה ששייכים אלו האמירות לחנוכה הגם שעל פי רוב מובן מעצמו... מזמור שיר חנוכה ידוע מעצמו. גם ע"פ סוד זה המזמור על העלאת ניצוצות הקדושים, ועיין בסידור הקדוש ר' שבת בהשמות הרשומים על א-ל אדון, על תיבות אור רשום חב"ו ר"ת 'חיל בלע ויקיאנו' (איוב כ, טו), שם המעלה ניצוצות הקדושים. וידוע פירוש זקני הקדוש ר' אהרן מקארלין על פסוק 'ארוממך ה' כי דליתני', וכמובא בספר תהילות ישראל להקדוש מקאזניץ. ועיין בספרי עה"ת בעניני חנוכה, הוא עדיין כת' ותבין.

משמרת שלום (סימן טט)

בקשת דוד שיזכו ישראל ל'אחישנה'

אמר, מה שאמרו חז"ל (סנהדרין צח.) אם יזכו ישראל יבוא משיח עם ענני שמיא, ואם לא זכו יבוא כעני ורוכב על החמור. וביקש דוד המלך ע"ה ואמר, 'ארוממך ה' כי דליתני' (תהלים לב, ב) גם כי אבוא בבחינת דלות - עני ורוכב על החמור, רק נא 'אלא שמחת אויבי לי, מן אריכות הגלות עד שנזכה לבחינת זכו (עיין סנהדרין צח.), ודפח"ח.

אמרי יעקב (ליל ג' חנוכה תרע"ח)

בקשה מהשי"ת שנזכה להשיע עצמנו כעני בתפילה

אמר על פסוק 'ארוממך ה' כי דליתני', על פי מה שאמרו חז"ל (חגיגה טו) לא מצא הקדוש ברוך הוא מדה טובה לישראל אלא עניות, ויאה עניותא לישראל. וקשה הא אמרו חז"ל (נדרים מא.) אין עני אלא בדעת, והיאך אמרו יאה עניותא לישראל. אבל עוד אמרו חז"ל (חולין ה:) על פסוק (תהלים לו, ז) אדם ובהמה תושיע ה', אלו בני אדם שהם ערומים בדעת ומשימים כעצמם כבהמה, ואם כן הפירוש יאה עניותא לישראל, שישים עצמו כעני, כמו שאמרו חז"ל (עי' זוה"ק ח"א כג:) על פסוק (תהלים קב, א) 'תפלה לעני כי יעטוף', שישים עצמו כעני, ולזה צריכין עזרת השם יתברך. וזהו ארוממך ה' כי דליתני, פירוש דלות, ואז לא שמחת אויבי, אויב זה היצר הרע, ודפח"ח.

אמרי יעקב (ליל ג' חנוכה תרע"ח)

רב תודות להרב משה פרידמן הי"ו - מודיעין עלית
על יגיעתו כתיבת דברות הקודש וישב תשע"א
סמוך לאמירתו - שנדרפסו בגליון זה
לזיכוי הרבים ולהחיות עם רב